

TARTU TOIMEEN! - Koulutus toiminnallisen opetuksen kehittämiseen

Toiminnalliset menetelmät

TO MEEN

Funktionella metoder - Activity-based methods

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

LIIKKUVA KOULU
skolan i rörelse

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Jussi Muittari, Kim Lindblad & Eeva Pekanheimo

Koulutuksen sisältö ja tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on

1. saavuttaa yhteinen käsitys siitä, mitä toiminnallisella opetuksella tarkoitetaan ja miksi sitä tarvitaan
2. tunnistaa jo käytössä olevia toiminnallisia menetelmiä ja jakaa niitä kollegojen kanssa
3. edistää toiminnallista toimintakulttuuria omassa koulussa

1. Mitä toiminnalliset opetusmenetelmät ovat?

Tehkää pienryhmissä 15 minuutin kävelypalaveri koulualueella ja jutelkaa seuraavista aiheista:

Mitä aihe toiminnallinen opetus tuo mieleesi?

Millainen merkitys toiminnallisilla menetelmillä on opetuksessa?

Kävelypalaverin purku

JATKA LAUSETTA

- Toiminnallisilla menetelmillä tarkoitetaan...
- Mielestäni toiminnallinen opetus on...
- Mielestäni toiminnalliset menetelmät ovat hyödyllisiä, koska....

Miten opetan toiminnallisesti?

OPETUSMENETELMÄT

- Oppiaineiden yhdistäminen
- Fyysisen tekemisen liittäminen oppimiseen
- Roolinvaihto - oppilaat opettavat

OPPIMISYMPÄRISTÖT

- Luokkahuone
- Koulun muut tilat
- Koulun lähiympäristö

2. Opetuksessa käytössä olevat toiminnalliset menetelmät

Listatkaa toiminnallisia menetelmiä seuraavien otsikoiden alle

- Luokkahuone
- Muut tilat
- Koulun lähiympäristö
- Oppiaineiden yhdistäminen
- Muut toimivat menetelmät

Esimerkkejä menetelmistä

Oppiaineiden yhdistäminen -mittaaminen

- Hiekkakenttä pinta-alojen hahmottamisessa -> piirrä hiekkaan kuvioita eri mittasuhteissa (matikka / kuvis)
- Koulurakennuksen pienoismalli lumesta (matikka/kuvis/ tekninen työ)
- Tehon/hengityksen mittausta portaissa kävellen (liikunta/ fysiikka)

Kävelykuulustelu

Kuulustellaan opittavana ollut asia esim. vastaavalla kysymyksiin, jotka löytyvät kun kävelee koulun ympäri.

Oppilasjana

- Historiassa aikajana luolamiehestä kirjoitustaitoon
- Biologiassa ruuansulatuskanavan osat
- Äidinkielessä kirjallisuuden aikakaudet

Menetelmien jakaminen

Kerro käyttämästäsi toiminnallisesta menetelmästä

- Miten menetelmä on toteutettu?
- Mitä valmisteluja se vaatii?
- Miten menetelmää voisi soveltaa muihin aiheisiin ja muissa ympäristöissä?

3. Fyysinen aktiivisuus ja koulupäivä

**Keskustelu:
millaisia
ajatuksia nämä
otsikot ja
tiivistelmät
herättävät?**

Paljon liikkuvien tyttöjen ja poikien peruskoulun päättötodistuksen keskiarvo oli keskimäärin puoli arvosanaa korkeampi kuin vähän liikkuneilla.

Lähde: Aamulehti
Julkaistu: 14.8.2017

Kaksi kansallista tutkimusta piirtää karun kuvan suomalaisten koululaisten fyysisestä toimintakyvystä. Kaksi viidesosaa yhdeksäsluokkalaisista on jo matkalla elintason sairauksien riskiryhmään.

Lähde: HS Erkki Kylmänen
Julkaistu: 15.12.2016

Yläkouluun siirtyy ikäluokkia, joissa osa liikkuu hyvin paljon, mutta iso osa hikoilee ainoastaan koulun pakollisilla liikuntatunneilla. Liikunnanopettaja Tuuli Matinsalo näkee työssään liian vähäisen liikumisen seurauksia. ”8.- ja 9.-luokkalaisissa on noin puolet sellaisia oppilaita, jotka eivät koulun liikuntatunnin ulkopuolella liiku juuri lainkaan. Se näkyy heti, kun oppilas lähtee liikkeelle.”

Lähde: Pirkka-lehti, Ani Kellomäki
Julkaistu: 10.7.2017

Tunti lisää liikuntaa koulupäivään? Rehtorit kertovat: Näin helposti se käy! Miksi tunnilla pitäisi istua?

Hyllykallion koulussa Seinäjoella oppitunneilla järjestetään taukojumppaa. ”Harva asia tunnilla vaatii sitä, että on pakko istua”, koulun rehtori Irene Turenius kertoo.

Kun oppitunnissa on mukana edes vähän liikunnallista aktiviteettia, työrauha paranee. ”Eivät aikuisetkaan pysty istumaan 45 minuuttia hievahtamatta hiljaa paikallaan.”

Lähde: SEURA, Johanna Jantunen
Julkaistu: 1.6.2015

4. Koulun tilojen ja lähiympäristön hyödyntäminen

Tehkää pienryhmissä tutustumiskävely omaan koulurakennukseen ja/tai sen lähiympäristöön ja etsikää uusia opetuspaikkoja!

- Hyödynnetäänkö kaikkia koulun tiloja opetukseen?
- Etsi yksi paikka, jossa et ole opettanut
- Esittele parillesi yksi paikka, jossa olet opettanut onnistuneesti

5. Toiminnallisen oppitunnin suunnittelu

Suunnitelkaa oppitunti, joka sisältää toiminnallisia osioita.

- AIHE
- TAVOITE JA SISÄLTÖ
- PAIKKA
- VARUSTEET
- ARVIOINTI
- MAHDOLLINEN OPPIAINEIDEN YHDISTÄMINEN

Oppitunnin esittely

Esitelkää
suunnittelemanne
oppitunti muille

- Voiko samaa menetelmää soveltaa muihin aineisiin?
- Kuinka oppituntia voisi kehittää?
- Kuinka arviointia voisi kehittää?

6. Toiminnallisen toimintakulttuurin edistäminen

Tehkää koululenne suunnitelma toiminnallisen toimintakulttuurin edistämiseksi

Tuotos:
Konkreettinen suunnitelma niistä toimintatavoista, joilla lisätään toiminnallisuutta koulupäivään

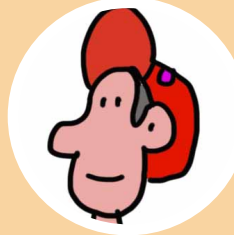
Vaihtoehto 1: Kuusi hattua

KUUSI HATTUA -menetelmä

- Jokainen hattu tarkastelee aihetta eri näkökulmasta
- Sininen hattu toimii puheenjohtajana
- Pitäkää aihe kirkkaana mielessänne: toiminnallisen toimintakulttuurin edistäminen koulussamme

VALKOINEN: Tuo esille faktat. Totea - älä tulkitse.

PUNAINEN: Tunteet, intuitio, aavistukset

MUSTA: Kritisoi, kyseenalaista, etsi heikkouksia

KELTAINEN: Ole optimisti. Etsi mahdollisuuksia ja ratkaisuja. Katso eteenpäin!

VIHREÄ: Ideoi! Ole luova ja hulluttele! Mieti, miten asiat voisi tehdä vielä paremmin! Keksi vaihtoehtoisia tapoja!

SININEN: Johda puhetta, ohjaa ajattelua, hallitse hattuja, kontrolloi keskustelua. Huomioi ja kirjoita ylös kaikki ajatukset ja näkökulmat. Vedä yhteen.

Vaihtoehto 2: Aivoriihi

Aivoriihi-menetelmä

- Mitä halutaan saavuttaa?
- Faktojen selvittäminen aiheesta
- Reunaehtoien hahmottaminen
- Ideointivaihe, jossa ryhmä esittää vapaasti ideoitaan, yksi ryhmän jäsenistä toimii kirjuriina ja kirjaa kaiken ylös
- Ideoiden karsintavaihe, jossa kirjuri lukee ideat ryhmälle, ryhmä vertailee ja tarkastelee ideoita kriittisesti, asiayhteyteen sopimattomat hylätään
- Sopivat ideat jalostetaan, yhdistellään tai niistä syntetisoidaan uusia ideoita
- Ratkaisuvaihe, jossa valitaan paras ehdotus

Miten huolehditaan ja pidetään kiinni siitä, että ehdotus/suunnitelma toteutuu?

Toiminnalliset menetelmät

TO Meeen

Funktionella metoder - Activity-based methods

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

LIIKKUVA KOULU
skolan i rörelse

Opetus- ja
kulttuuriministeriö